

Notat om første fase af Borgersamling om Lynetteholm

Udarbejdet af Maria Frahm Bjørn og Lars Tønder, som del af forskningsprojektet "Democratic Innovations in a Green Transition" (2021 – 2024).

Spørgsmål vedrørende notatet bedes rettet til Lars Tønder, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet (tlf.: 3532 0489, e-mail: lt@ifs.ku.dk)

Februar 2023

BAGGRUND OG DATAMATERIALE	2
NOTATETS HOVEDKONKLUSIONER.....	4
ANALYSE AF FRAFALD OG FRAVÆR.....	5
1.1 Frafald.....	5
1.2 Tilstedeværelse.....	7
1.3 Deltagelse i afstemning om anbefalingerne	9
BORGERDELTAGELSE	10
2.1 Motivation: hvorfor deltage i borgersamlingen?.....	10
2.2 Opfattelse af borgersamlingen	11
2.3 Forhåbninger	12
MANDAT OG KOBLING TIL DET POLITISKE SYSTEM	13
3.1 Det rådgivende mandat	13
3.2 Det politiske system	14

Baggrund og datamateriale

Dette notat undersøger tre forhold vedrørende den første fase af Borgersamling om Lynetteholm, der blev afholdt fra november 2022 til februar 2023. De tre forhold er: 1) frafald og fravær, 2) borgerdeltagelse og 3) mandat og kobling til det politiske system. Forholdene er valgt, da de erfaringsmæssigt er vigtige for en succesfuld borgersamling. Samtidig er de relevante for forskning om demokratisk innovation, byudvikling og klimapolitik.

Det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om en fuldstændig evaluering af borgersamlingen, og at resultaterne kun giver et partielt billede af borgersamlingens forløb og muligheder for at præge den politiske beslutningsproces om Lynetteholmen.

Målet med notatet er alene at bidrage med viden til en nuanceret debat om borgersamlingen frem mod de endelige anbefalinger, som ventes færdiggjort i august 2023. Det forhold, at borgersamlingen kun er halvvejs, betyder også, at nærværende notat ikke opstiller egentlige anbefalinger til videre handling.

Notatet bygger på datamateriale indsamlet gennem observation af borgersamlingens møder, tal og statistikker indsamlet af We Do Democracy og Analyse & Tal samt interviews med både deltagere i borgersamlingen og repræsentanter fra By & Havn, Københavns Kommunes Borgerrepræsentation, We Do Democracy samt Advisory Board for Borgersamling om Lynetteholm (her omtalt som "interessenterne").

Interviewpersonernes identitet er anonymiseret i det omfang, det overhovedet har været muligt.

Forfatterne til notatet er begge medlemmer af forskningsprojektet "Democratic Innovations in a Green Transition" (DIGT). Dette projekt er finansieret af Danmarks Frie Forskningsråd og fokuserer primært på Danmarks nationale klimaborgerting (2020 – 2022). Borgersamling om Lynetteholm er tilføjet projektets interesseområde, da den kan bidrage til ny viden om borgersamlingers betydning for demokratisk deltagelse, klimapolitik og offentlig styring og ledelse.

Lars Tønder er medlem af Advisory Board'et for Borgersamling om Lynetteholm.

Notatets hovedkonklusioner

På baggrund af de gennemførte interviews, observationer og spørgeskemaundersøgelse er notatets hovedkonklusioner følgende:

- 1) Medlemmerne i Borgersamling om Lynetteholm ser det som en borgerpligt at deltage i udviklingen af Lynetteholm og ønsker at gøre en forskel med deres arbejde i borgersamlingen.
- 2) Frafald- og fraværsprocenterne for Borgersamling om Lynetteholm flugter med erfaringer fra lignende borgersamlinger, herunder et relativt større frafald blandt unge og borgere med grundskole og erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund.
- 3) Mandatet for Borgersamling om Lynetteholm er klart og opkobling til det politiske system er tydelig, hvorfor borgersamlingen må forventes at kunne få reel indflydelse på beslutningsprocesserne om Lynetteholmen.

De følgende afsnit uddyber hver af disse tre hovedkonklusioner.

Analyse af frafald og fravær

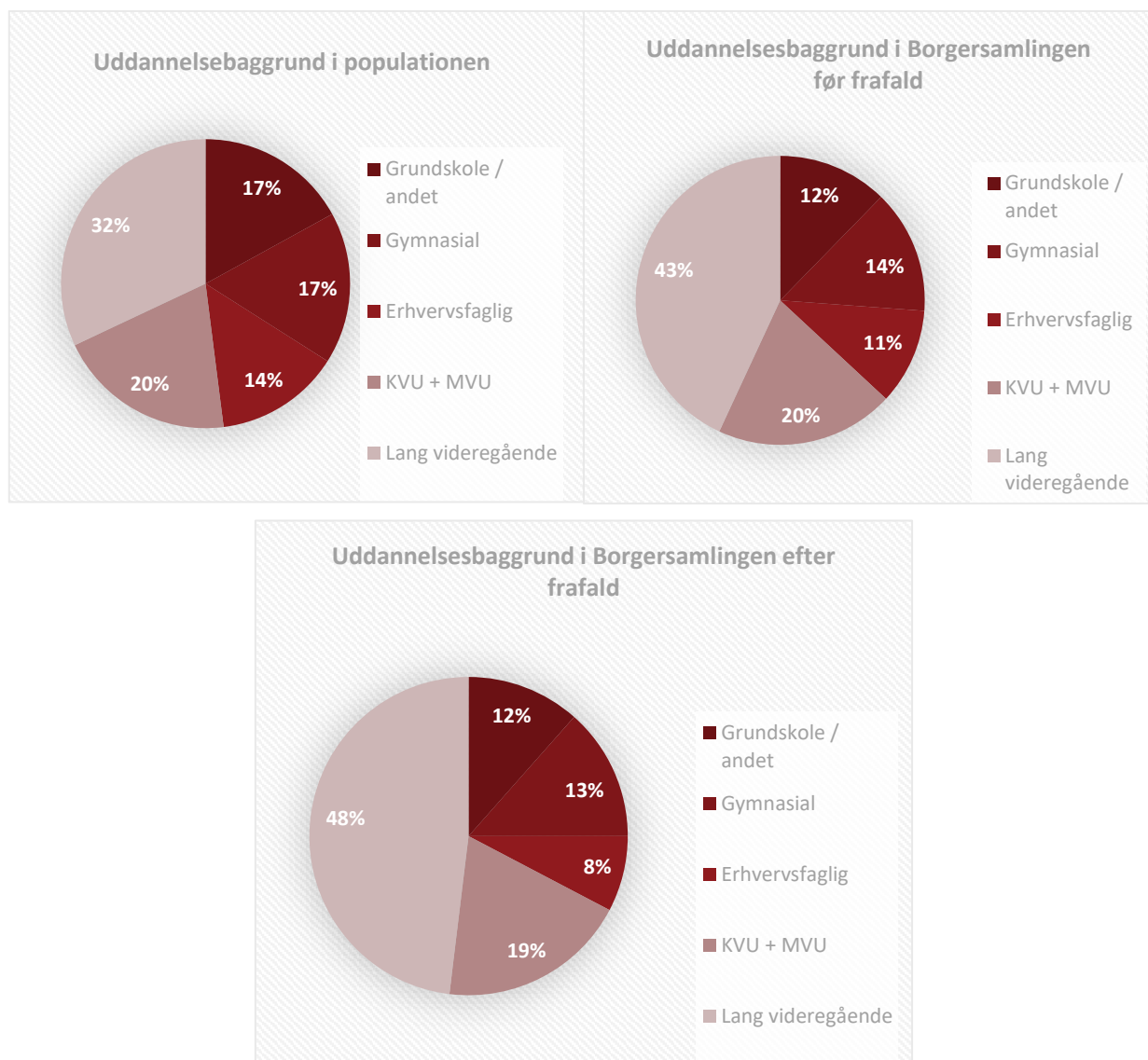
Et centralt element i borgersamlingens udformning er dens repræsentativitet og evne til at afspejle befolkningen i det udvalgte geografiske område. I alt 10.000 borgere i København og omegnskommunerne blev inviteret til at deltage. Af disse svarede 536 ja til at deltage. Herfra blev der udtrukket en gruppe på 66, som udgør en repræsentativ population ud fra køn, alder og uddannelse. En enkelt borger faldt fra meget tidligt i forløbet og er derfor ikke medregnet videre, da fraværet ikke påvirkede fordelingsrepræsentativitet. Af de 65 udvalgte borgere kommer 15 fra omegnskommunerne.

1.1 Frafald

13 borgere har meldt sig ud af borgersamlingens arbejde. Af disse meldte de 6 sig ud allerede før kickoff og 5 forud for første samling. Mellem første og anden samling (som begge er en del af borgersamlingens første fase) var der yderligere 2 borgere, der afmeldte sig. Samlet set svarer dette til et frafald på 20% i første fase.

Frafaldet virker ikke til at have påvirket borgersamlingens repræsentativitet negativt. Der er et lidt større frafald af mænd end kvinder således, at kvinder efter frafaldet udgør 54% af borgersamlingen, mens mænd udgør 46%. I forhold til bopæl er frafaldet ligeligt fordelt mellem grupperne således, at de to grupper (Københavns Kommune og omegnskommunerne) også efter frafaldet i første fase udgør samme andel af borgersamlingen. I forhold til aldersfordelingen har frafaldet heller ikke haft betydning for repræsentativiteten. Det er dog værd at bemærke, at de 43 – 59 årige har dobbelt så stort frafald end de andre aldersgrupper. Disse var fra start svagt overrepræsenterede, og derfor har frafaldet ikke store konsekvenser.

Frafaldet i første fase er dog ulige fordelt på uddannelsesbaggrund. Vi ser et frafald på 43% blandt borgersamlingens medlemmer med erhvervsfaglig baggrund, mens frafaldet blandt borgere med grundskole, gymnasial samt kort- og mellemlang uddannelse ligger mellem 21 - 25%. Gruppen med lang videregående uddannelse har lavest frafald på omkring 10%. Denne gruppe var i forvejen overrepræsenteret i borgersamlingen og kommer efter frafaldet til at udgøre 48% af samlingen.

Figur 1, 2 og 3: Fordeling af uddannelsesbaggrund i henholdsvis populationen, den oprindelig borgersamling og borgersamlingen efter frafald.

Da vi ikke kigger på individdata, er der en risiko for, at opgørelsen undervurderer det reelle frafald i første fase. Nogle kan altså have holdt op med at møde op uden at have anmeldt sig. Disse vil ikke være opgjort som frafaldne, men blot som fraværende på de enkelte dage.

Det er forventeligt, at der vil være frafald fx på grund af sygdom. Erfaringer fra international forskning viser, at mellem 15 - 20% af deltagerne i en given borgersamling typisk falder fra. Dette stemmer nogenlunde overens med danske klimaborgersamlinger/klimaborgerting.

Klimaborgersamlingen i Greve Kommune (2022) havde et frafald på 11%, hvoraf en del blev forsøg dækket af suppleanter allerede fra start. Borgersamling om Lynetteholmen har dog ikke haft en suppleantgruppe, hvorfra der kunne suppleres op fra til at modvirke dette

tidlige frafald. Der udtrækkes udelukkende nye borgere til at dække de frafaldne mellem første og anden fase af borgersamlingen.

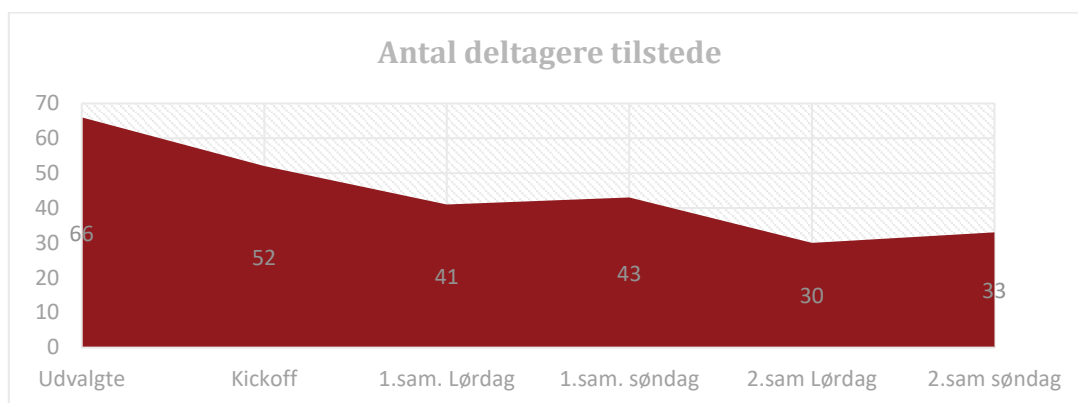
Danmarks nationale klimaborgerting (2020-2021) havde ligeledes fra start udtrukket en suppleantgruppe, hvorfra de borgere, som meldte fra før første samling, blev forsøgt suppleret. Der er ikke offentliggjort tal for frafald men udelukkende opgivet antal tilstedeværende, hvori der ikke skelnes mellem suppleanter og oprindeligt udtrukne borgere. Det nationale klimaborgerting havde et gennemsnitligt fremmøde til på 61,1 af 99 borgere til de fælles samlinger. Ved Klimaborgersamlingen i Greve Kommune var den gennemsnitlige tilstedeværelse til møderne på 29,4 af de 34 borgere svarende til 86%.

Tilstedeværelsen af borgere i Borgersamling om Lynetteholmen er, jf. nedenstående, lavere end Greves med en gennemsnitlig tilstedeværelse på 39,8 af 66 borgere (60%). Dette er tilsvarende tilstedeværelsen for det nationale klimaborgerting, der havde et gennemsnitligt fremmøde på 61,1 borgere til de fælles samlinger svarende til en tilstedeværelse på 62%.

1.2 Tilstedeværelse

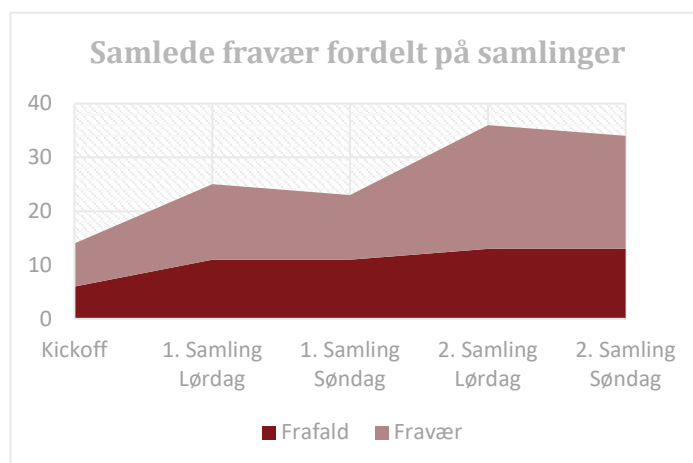
Frafald alene er ikke nok til at give et indtryk af deltagelsen i borgersamlingen. Tilstedeværelse kan give et andet indtryk af deltagelsen, og det kan være særlig interessant at se, om det er bestemte grupper af borgere, som har være meget fraværende fra borgersamlingens mødedage. Da data for fravær ikke er individualspecifik, er det ikke muligt at afgøre, om det er de samme personer, der er fraværende gentagende gange, eller om der er tale om forskellige personer. Der kan altså også være tale om skjult frafald i fraværets fordeling.

Tilstedeværelse er blevet opgjort ved ankomst til hver af borgersamlingens mødedage. Det er ikke registreret, om deltagerne har været til stede hele dage, eller fx mødt ind senere eller gået tidligere. Registreringen gælder desuden kun tilstedeværelse eller fravær, men ikke om deltagerne har meldt fraværet eller er udeblevet. Følgende tabel og grafer viser udviklingen i frafaldet og fraværet over perioden i absolutte tal.

Figur 4: Udvikling i antal tilstedeværende

Samling	Antal deltagere
Kickoff, onsdag 16. november	52
Først samling, lørdag 26. november	41
Først samling, søndag 27. november	43
Anden samling, lørdag 21. januar	30
Anden samling, søndag 22. januar	33

Figur 5: Samlet fravær fordelt mellem frafald og fravær.

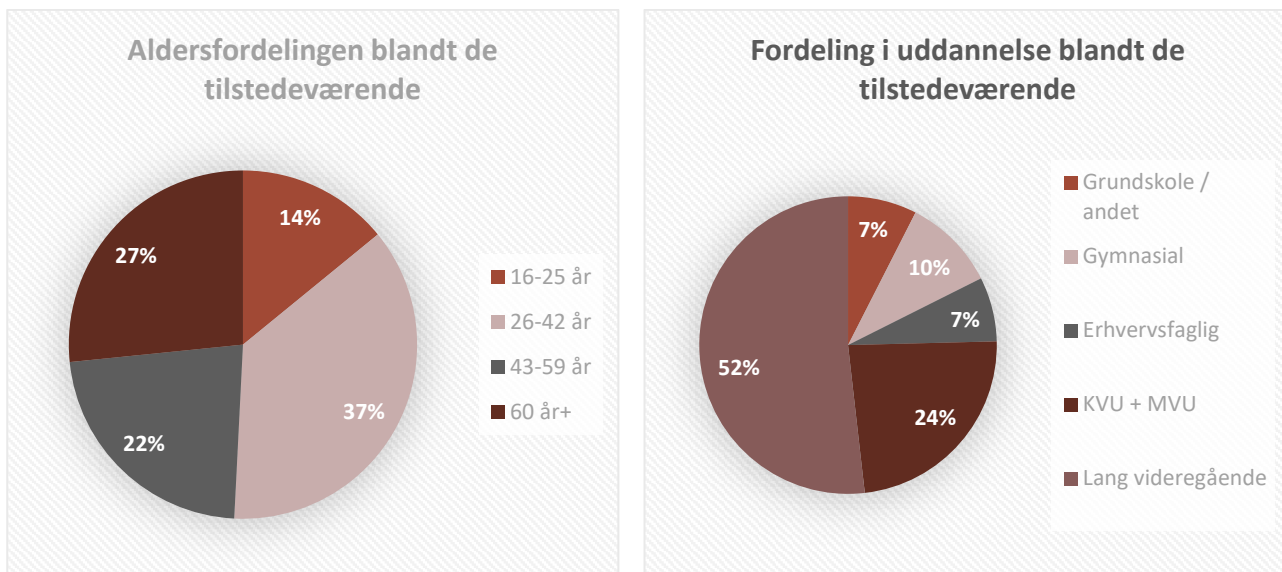
Tabel 1: Antal deltagere ved borgersamlingens mødedage

Det samlede fravær er næsten lige fordelt mellem mænd og kvinder (kvinder står for 46% af fraværet, mænd for 54%). Fordelingen i fraværet mellem borgere i Københavns Kommune og i omegnskommunerne er også proportional med deres respektive andele af borgersamlingen. Fraværet er dog ulige fordelt på alders- og uddannelsesgrupper.

Gruppen 60+ har været meget mødestabile. Selvom de kun udgør 17% af den samlede population, udgør de 27% af borgersamlingens tilstedeværende. Gruppen 16 – 25-årige, som i populationen udgør 20%, udgør 14% af de fremmødte. For grupperne 26 – 42 år og 42 – 53 år var fraværet ikke disproportionalt.

Den væsentligste forskydning skal findes i uddannelsesbaggrund. Det er især andelen af borgere med grundskole og erhvervsfaglig uddannelsesbaggrund, der påvirkes af fraværet i første fase af borgersamlingen. Deltagere med erhvervsfaglig uddannelse ender således med at udgøre 7% af de tilstedeværende til trods for, at de udgør 14% af populationen. Omvendt er gruppen af borgere med lang videregående uddannelse fra start overrepræsenteret relativt til populationen og havde desuden høj tilstedeværelse. Derved ender gruppen med at udgøre over halvdelen (52%) af borgersamlingens tilstedeværende.

Figur 6 og 7: Fordeling i uddannelsesbaggrund og alder blandt tilstedeværende borgere

1.3 Deltagelse i afstemning om delanbefalingerne

33 af borgersamlingens medlemmer har deltaget i afstemningen om første fases delanbefalinger. Afstemningen gav mulighed for anonymitet, og vi kan således ikke kommentere på gruppens sammensætning.

Borgerdeltagelse

Denne del af notatet er primært baseret på fem kvalitative interviews med medlemmer af borgersamlingen. De fem borgere er anonymiseret men udgør en tilnærmelsesvis repræsentativ gruppe. Interviewpersonerne er således mænd og kvinder, der tilhører forskellige aldersgrupper og har forskellig uddannelsesbaggrund. Alle interviews blev foretaget i december 2022 mellem borgersamlingens første og anden samlingsweekend. Analysen trækker derudover på en spørgeskemaundersøgelse, som Analyse & Tal lavede i forbindelse med borgersamlingens opstart. I denne spørgeskemaundersøgelse deltog 54 borgersamlingsmedlemmer.

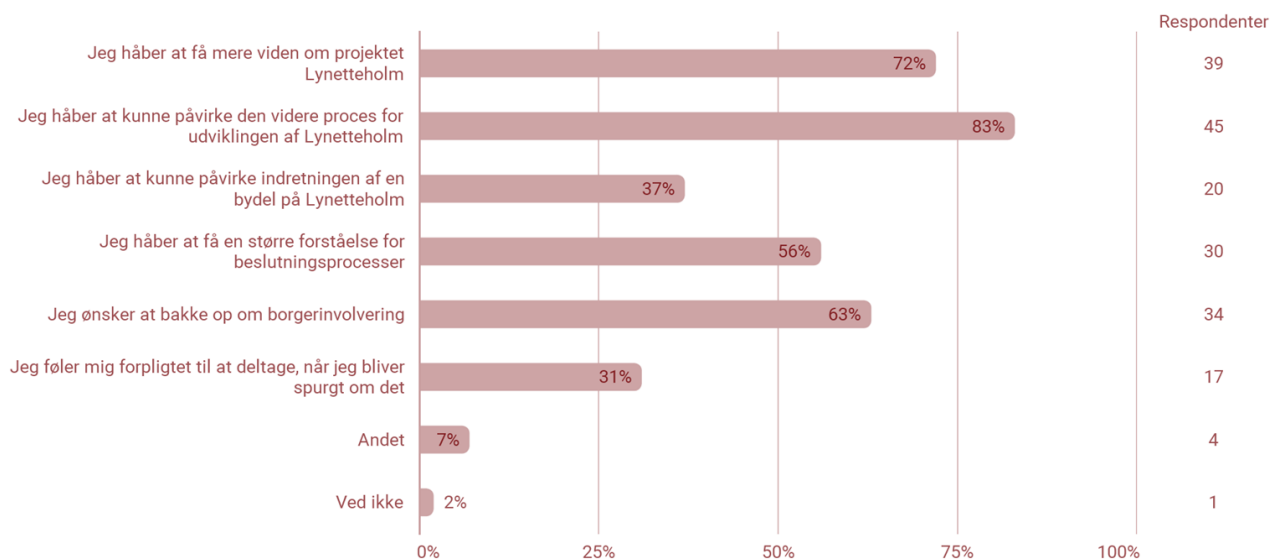
2.1 Motivation: hvorfor deltage i borgersamlingen?

Deltagerne er generelt begejstrede over at være blevet udtrukket til deltagelse. Flere af dem anser det som en demokratisk borgerpligt at deltage. "Der er blevet rakt en hånd ud", siger én af borgerne.

En anden fortæller, at det netop var borgersamlingsformatet, der gav lyst til at deltage i arbejdet. Alle er engagerede, og flere af interviewpersonerne taler om at være blevet givet en stor opgave, som de gerne vil gøre sig umage med. To af deltagerne fortæller, hvordan de har meldt fra til andre projekter for at kunne dedikere nok af deres tid til borgersamlingen. Andre understreger, hvordan de går til opgaven med åbent sind. De vil gerne støtte op om inddragelse af forskellige borgerperspektiver, og flere af de interviewede gør sig desuden tanker om, hvordan de repræsenterer en gruppe af borgere i København.

Én udtrykker skepsis med at skulle repræsentere en gruppe med samme karakteristika, mens en anden taler om, hvordan ens bagland af relationer udgør et perspektiv, man kan bidrage med. Kun én af de interviewede giver direkte udtryk for, at vedkommende var motiveret af at kunne påvirke opførslen af Lynetteholmen. Dette til trods for spørgeskemaundersøgelsen, som viser, at 80% af borgerne håber at kunne påvirke processen.

Flere af interviewpersonerne giver udtryk for, at de har glædet sig til at deltage, fordi de gerne vil få en bedre forståelse af Lynetteholm-projektet. De har alle hørt om projektet før borgersamlingen, mens synes ikke, de har haft en stor viden eller en særlig stærk holdning til det. "Det tænkte jeg, at andre kloge folk måtte sætte sig ind i", siger én af borgerne. Generelt opfatter de Lynetteholmen, som et særligt vigtigt projekt på grund af dets omfang og tidsperspektiv, og deltagerne er meget bevidste om den kritik, der har været af den politiske proces omkring projektet.

Figur 8: Svarfordeling for spørgsmålet: "Hvilke af følgende årsager har været vigtige for, at du har valgt at deltage i borgersamlingen? (sæt gerne flere krydser)" (Kilde: Analyse & Tal).

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at disse overvejelser i forhold til, hvorfor borgerne vælger at deltage i borgersamlingen, er fælles for en stor del af borgersamlingens medlemmer. Forhåbningerne om at kunne påvirke beslutningsprocessen står ikke, som den overvældende årsag til at deltage i borgersamlingens arbejde. Men det er samtidig borgernes forventning, at deres input bliver brugt. Én årsag til at deltage, som flere af interviewpersonerne nævner, er deres interesse for byplanlægning og byudvikling. Derudover er to af interviewpersonerne meget optaget af, hvordan fremtidens byggeri og boligformer kan udvikles. Flere nævnte Nordhavn og Ørestaden som eksempler på byudvikling, de gerne ville bidrage til, at man undgår i fremtiden.

2.2 Opfattelse af borgersamlingen

De interviewede er alle meget positive omkring brugen af borgersamling. De fleste kendte ikke formatet forud for udtrækningen. Alle synes, at borgersamlingen rummer nye muligheder og lægger vægt det repræsentative element. De føler sig generelt godt tilpas ved samlingerne, har haft gode møder med de andre borgere og oplever at være i trygge hænder hos facilitatorerne. To af de interviewede synes, at der var for lidt tid til samlingerne i forhold til at få snakket ordentligt sammen i grupperne.

De synes alle, det giver god mening at gennemføre en borgersamlingen for et projekt som Lynetteholmen men har forskellige bevæggrunde. Mens én taler om, at det er vigtigt for at få andre input til processen, lægger en anden vægt på muligheden for at påvirke opfattelsen af projektet i befolkningen. Én håber, at det kan blive standardprocedure at lave borgersamlinger forud for fremtidige anlægsprojekter af en vis størrelse.

Samtlige interviewpersoner mener, at borgersamlingen er nedsat for sent i processen og har forskellige overvejelser om, hvorfor den nedsættes nu. Én bemærker, at det ikke af afgørende, *hvorfor* den er nedsat, så længe den får indflydelse på den videre proces. De giver alle udtryk for, at de har haft svært ved at gennemskue, hvad borgersamlingen har mulighed for at få indflydelse på og hvilke beslutninger, der allerede er truffet.

Dette synes at bunde i manglede overblik på tre områder: 1) Sammenhængen mellem Lynetteholm-projektets forskellige delelementer, særligt i forhold til finansiering, hvor nogle dele af projektet finansierer andre. 2) Generel lovgivning, der begrænser eller påbyder særlige regler for, hvordan der må bygges boliger eller infrastruktur. 3) Uklarhed omkring, hvad der allerede er besluttet i forligskredsen, samt hvilke planer, der ligger klar i embedsværket.

2.3 Forhåbninger

Alle de interviewede borgere er bevidste om, at det i offentligheden har været diskuteret, hvorvidt borgersamlingen er en "skueproces". De udtrykker også i varierende grad, at der kunne være en risiko for, at deres anbefalinger ikke får stor direkte indflydelse. Fire af de fem interviewpersoner insisterer dog på, at der vil blive lyttet til deres anbefalinger i én eller anden form. "Kald mig bare naiv", siger én borger, "men jeg tror på, at det gør en forskel." En anden bemærker også, hvordan det ville give anledning til kritik, hvis alle anbefalinger bliver affejet.

Generelt er borgene overbevist om, at den reelle mulighed for indflydelse ligger i anden fase af borgersamlingens arbejde. Der er forskellige syn på, hvad første fase kan bidrage med, og flere af borgerne udtrykker en ambivalent følelse omkring denne. Gennemgående udtrykker borgerne, at de glæder sig til at deltage i anden fase, hvor de har større forhåbning om at kunne få indflydelse, og hvor de mener, der er plads til store ambitioner.

De interviewede har ligeledes overvejelser om, at anbefalingernes videre forløb i høj grad afhænger af *hvilke* anbefalinger, de ender med at lave. Flere taler om dilemmaet i at lave anbefalingerne, der er inden for de politiske mulighedsrammer, men samtidig give plads til at have store visioner. De har alle overvejelser om, at anbefalingerne ikke må være for svære at realisere rent økonomisk, og de giver alle udtryk for at ville lave nogle anbefalinger, som kan få indflydelse i den videre proces. Enkelte fremhæver, at det netop er en del af borgersamlingens opgave at lave brugbare anbefalinger.

Resultaterne fra spørgeskemaet underbygger, at medlemmerne af borgersamlingen generelt har stor tillid til, at deres anbefalinger vil blive taget alvorligt. Der er således en forventning om, at anbefalingerne i høj eller nogen grad vil få indflydelse på den videre politiske proces omkring (94 %) og påvirke etableringen af Lynetteholmen (85 %), samt at anbefalingerne vil blive brugt aktivt af beslutningstagerne (98 %).

Mandat og kobling til det politiske system

Borgersamling om Lynetteholm indgår i en kompleks governance-struktur, hvor By & Havn er opdragsgiver, men hvor store dele af den egentlige beslutningskompetence er placeret i Københavns Kommunes Borgerrepræsentation og videre ud i det politiske system. Denne struktur stiller store krav til både borgersamlingens mandat og kobling til øvrige interessenter og beslutningsmyndigheder. Nærværende afsnits analyse af denne udfordring bygger på interviews med repræsentanter (her kaldet "interessenter") fra By og Havn, Københavns Kommunes Borgerrepræsentation, We Do Democracy og Advisory Board for Borgersamling om Lynetteholmen.

3.1 Det rådgivende mandat

Borgersamling om Lynetteholm er givet et såkaldt "rådgivende mandat," hvilket betyder, at borgersamlingens anbefalinger vil indgå i de videre diskussioner om Lynetteholmen uden at være formelt bindende for opdragsgiveren.

Det rådgivende mandat er beskrevet i borgersamlingens materialesamling. Opdragsgiver lover her, "at borgersamlingens endelige anbefalinger vil blive behandlet i By & Havns bestyrelse og sikre en organisatorisk forankring." Opdragsgiver forpligtiger sig også til at overdrage anbefalingerne "uredigeret til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune til brug for den videre politiske proces og opfordre til brug i den videre politiske beslutningsproces for Lynetteholm." Endelig forpligter opdragsgiver sig til at "komme med en officiel tilbagemelding på Borgersamlingens anbefalinger – senest 3 måneder efter borgersamlingens aflevering af anbefalinger og igen efter to år."

Sammenlignet med andre klimaborgersamlinger er dette et stærkt rådgivende mandat, som tydeligt beskriver, hvordan anbefalingerne vil blive behandlet – og af hvilke interessenter. Dette gælder også proceduren for opfølgning, som skitserer en række deadlines for opfølgning. Borgersamlingsdeltagernes egne fortolkninger af dette set-up (jf. forrige afsnit af nærværende notat) peger på en fælles forståelse af det rådgivende mandats betydning. På den ene side udtrykkes der således en vis bekymring for, at det rådgivende mandat ikke bliver taget seriøst af alle de relevante aktører og interessenter. På den anden side er der også en forståelse for, at borgersamlingen er ét blandt mange fora i en kompleks beslutningsproces. Det sidste understreges af deltagerens egen insisterende på at blive taget med på råd – og forventningen om, at de politiske omkostninger ved at sætte deres anbefalinger overhør vil være store.

Forskningsmæssigt er der ikke belæg for at afgøre, hvorvidt et rådgivende mandat giver en svagere borgersamling sammenlignet med et såkaldt "bindende" mandat. (Defineret som et mandat, hvor opdragsgiver på forhånd forpligtiger sig på at gennemføre alle borgersamlingens anbefalinger; et sådant mandat er endnu ikke brugt i en dansk kontekst og er kun anvendt

ganske få steder i andre dele af verden.) Selvom et bindende mandat formelt set styrker en borgersamlings beslutningskompetence, tilsidesætter det også input fra andre repræsentative institutioner, herunder kommunalbestyrelse og parlament/Folketing. Det sidste er ikke nødvendigvis hensigtsmæssigt ud fra helhedsbetragtning om demokratisk ledelse og legitimitet. Samtidig kan et rådgivende mandat skabe en mere frisættende diskussion blandt deltagerne, hvilket kan styrke borgersamlingens evne til at skabe input til den videre beslutningsproces.

Disse fordele og ulemper må afvejes, hvis og når man diskuterer, hvorvidt et rådgivende mandat er mere eller mindre legitimt i forhold til et bindende mandat.

3.2 Det politiske system

Blandt de interviewede interessenter er der stor nysgerrighed på, hvordan en borgersamling kan ændre den politiske samtale om Lynetteholmen.

Flere peger på de positive erfaringer fra "Borgersamling om Middelalderbyen," hvor det lykkes at skabe nye rammer for parkering i Københavns indre by, blandt andet ved at give de berørte borgere mulighed for at finde fælles løsninger. Håbet blandt flere af interessenterne er, at noget lignende kan gøre sig i forhold til Lynetteholmen. Dette gælder også selvom det er et langt mere komplekst projekt med mange flere variable (og med en længere end normal tidshorisont).

En vigtig motivation blandt interessenterne for oprettelsen af borgersamlingen er et behov for at skabe en mere repræsentativ og fremadrettet inddragelsesform. Som én af interessenterne udtrykker det, er borgersamlinger med til at "demontere" indflydelsen fra særinteresser. Borgersamlingen siges i sammen åndedrag at dæmme op for den "professionalisering af den politiske kommunikation," som gør det svært for almindelige borgere at gøre deres egne stemmer gældende. Borgersamlingen kan med andre ord imødegå og udbedre nogle af de skævheder, der er i det eksisterende politiske system, herunder lobbyisme fra særinteresser, og dermed give input og legitimitet til fremtidige beslutninger. Sideløbende med dette ønsker alle de interviewede interessenter at overholde armslængdeprincippet således at borgersamlingen kan gøre sit arbejde uden indblanding fra beslutningstagerne.

Blandt de interviewede interessenter er der en generel anerkendelse af, at den nuværende governance-struktur, hvor By og Havn er opdragsgiver men Borgerrepræsentationen er den endelige modtager af borgersamlingens arbejde, kan være vanskelig at gennemskue set udefra. Blandt interessenterne er der derfor også ekstra opmærksomhed på tværgående kommunikation og koordinering. Særligt relevant her er muligheden for at bruge borgersamlingens endelige anbefalinger fra den kommende anden fase som input til Københavns Kommunes "kommuneplanstrategi," der lægges frem til høring og drøftelse i

sommeren 2023. En sådan inddragelse må forventes at styrke anbefalingernes rolle i den videre beslutningsproces om Lynetteholmen, særligt fordi den vil forpligtige både Københavns Kommunes forvaltning og politikere i Borgerrepræsentationen til at behandle og tage stilling til anbefalingerne.

Denne udvikling i fortolkningen af mandat og opfølgingsproces kendes også fra andre klimaborgersamlinger. Set fra et forskningsperspektiv understreger dette borgersamlingers dynamiske karakter og selve modellens evne til fortløbende at tilpasse sig den politiske kontekst. Set i det lys er det positivt, at Lynetteholm-interessenterne er opmærksomme på processen og følger den kontinuerligt, også selvom de (jf. ovenstående) ønsker at overholde armslængdeprincippet. Denne tilgang til borgersamlingen synes umiddelbart forskellig fra forholdene omkring Danmarks nationale klimaborgering, hvor særligt det politiske niveau ikke var gearet til at modtage og behandle de fremsendte anbefalinger. De frustrationer dette gav anledning til blandt klimaborgeringsdeltagerne er på nuværende tidspunkt ikke fremtrædende i Borgersamling om Lynetteholm.

Hvorvidt borgersamlingens mandat og opkobling til det politiske system rummer muligheden for en egentlig omkalfatring af Lynetteholm-projektet er ikke entydig. På den ene side fremhæver mere end én interessent således, at anlægsloven om Lynetteholmen er en beslutning, der allerede er taget, og som politikerne må tage "ansvar for." På den anden side er der også enighed om, at planerne og visionerne for Lynetteholmen fortsat er så åbne, at det ikke er givet på forhånd, hvordan projektet konkret vil blive realiseret. Interessenterne er enige om, at de vil tage imod anbefalingerne fra borgersamlingen med "åbent sind." Sammenholdt med udviklingen i mandat og proces tyder dette på, at borgersamlingen vil få reel indflydelse på beslutningsprocessen om Lynetteholmen.